

VII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

1913. 9. szám.

Budapest, márczius 2.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesztő és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre - - 12 korona

Félévre - - - - 6 korona

Negyedévre - - 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Tapasztalatok a balkáni háboruból.

Irta: bdi Berkó Antal dr., m. kir. honvéd ezredorvos.

Európa déli részén, az égbenyuló hegyek által megszakgatott Balkán félszigeten folyó emberirtó, ádáz harc szbesültjeinek jalkiáltása és segítséget esdő szava elhallatszott az idegen nemzetek emberszerető egyesületeihez. A magyar szent korona országainak Vöröskereszt-egyesülete is — versengve a művelt világ többi nemzeteivel — mult évi október hó 26-án dűsan felszerelt segélymissziót bocsájtott útnak az egészségügyi intézményekben szűkölködő bolgár hadsereg sebesült harcosainak ápolására. Ezen misszió céljaira a cs. és kir. hadügy- és a m. kir. honvédelmi miniszter urak önként jelentkező két-két ezredorvost, köztük ezen sorok íróját, és 22 egészségügyi katonából álló osztagot vezényeltek, melyhez még egy honvéd tisztiszolga is tartozott.

Fent jelzett napon a keleti pályaudvarból indult útnak, meg nem határozott időtartamra, a kicsiny, de lelkes csapat. Elhangzottak a szívből jövő, szívhez szóló bucsúszavak, még egy rokon ölelés, bajtársi és baráti meleg kézszorítás és a nagyszámu közönség eljenriadalma és kendőlobogtatása közt futott ki a pályaudvarból a gyorsvonat bizonyos rendeltetés, bizonytalan cél felé vivén vajai és ibrányi Ibrányi Alice egyesületi főnöknasszonyt, dr. Pfann József, dr. Klein Sándor, dr. Lutz Herman, dr. báti Berkó Antal ezredorvosokat, Fényes Lászlót, a misszió titkárát és az egyesület nyolcz ápoló néuáját. Végig száguldva a szép magyar Alföldön, estére a határállomásra, Zimonyba értünk, hol a személyvonattal előre küldött legénység csatlakozott az ily módon teljes számuvá vált misszióhoz.

Belgrádba, Szerbia fővárosába érve, a pályaudvar felette érdekes hadi képet mutatott. A vasuti szolgálatot műszaki katonák látták el, a fel s alá hullámzó ombertömeg nagyrésze katonai volt. Igen jó benyomást tettek a pályaudvarban szolgálatot teljesítő, udvarias szerb csendőrök piros hajtókás sötétkek egyenruhájukban. Mauser-szerkezetű fegyverök a hozzátartozó rövid szurony, a börtokból előcsillámló forgópisztoly s a hetykén felszemre vágott, tányértetejű, orosz szabásu sipka igazán marezona külsöt kölcsönzött a napharnított, erőlyes arezkifejezésű, délezeg hadiaknak. Az egyébként is szűk ötteremben fűst, gőz, bunda- és ételiszag, asztalteri-

tők, melyek valaha igen régen lehetek fehérek, hangos lárma, dalolás: tömve polgári és katonai személyekkel. Utöbbiak túlnyomóan 40—45 éves elhizott nyárspolgárok, kik egyenruhában, de oldalfegyver nélkül teljesítettek az állomáson különféle szolgálatot. Asztaloknál ifju és öszbecsavarodott tisztek, kiket feleségeik kísérték a vasutboz, indulván a családök Kumianovo-Skoplje (Üszküb) felé a Macedoniában duló bareczok forgatagába.

A raktárak előtt és a pályaudvarban 50—60 éves megrogyott inu, öreg népfölkelök állottak ort polgári ruhában s csak a döföszuronyos ösdi Berdán-fegyver és tölténytáska sejteti bennök a katonát. Örhelyeiken igen kedélyesen cigarettázgattak, söt némelyik falhoz támasztván a vele együtt előregedett fegyverét, földön ülve, édesen álmodozott a jövendő gyözedelmekről.

Kora reggel tovább indulva Söfia, Bulgária fővárosa felé, utunk öszi szinpompájában álló erdök, buja legelök és még le nem tarolt kukoriczások közt vezetett. Itt-ott patakok, folyócskák ezüst szalagja kanyargott. A hidak két oldalán, kanyarulatoknál, alagutaknál és átjáróknál mindenütt Berdán-fegyveres, rozsdás vitéz a kukoriczaszárhól öszzetákolt örkunybó előtt. A térdig erő sárral borított utakon marezona esendörök kísérték hosszú sorokhan a feber darócza öltözött ujonezokat es tartalékosokat, kiknek arezáról nagy lelkesedést leolvasni nagy feladat lett volna. Állomasokon mindenütt népfelkelö örség, parancsnokuk csak abban különözött legényeitől, hogy puska helyett rozsdás kardot viselt. Itt-ott egy-egy Gasser-forgópisztolyt is láttam. Vasárnap lévén, az állomasokra gyűlt nyomott hangulatu közönség, óriási részben nők és gyermekek, kíváncsian tudakolták, hova megyünk, s míg a nép egyszerű gyermekei virággal és élénk zsvivözással kedveskedtek, addig az intelligensebb rész nebeztelő megjegyzéseket tett, miért nem maradunk Szerbiában.

Egyik állomáson egy gyalogsági zászlóalj vasuti vonata pibent. Lehettek 700—750-en. A 15. gyalogezredhez tartoztak. Irigykedve nézték a mi egészségügyi katonáink valonatűj egyenruháját és a hátböröndöket, mert bizony az ő szedett-vedett egyenruhákba bujtatott hátukon csak szürke-fekete esikos pásztor-tarisnyua lögott. Fegyverzetök kifogástalan Mauser-puska, s mint dísekedve mondták, fejenként 80 töltény rejtözött tölténytáskaikban és fehér vászon kenyérzsákjaikban.

BUTOR

köszpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EBHENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
Köpes Árjegyzék ingyen. :: Telefon 88—59.

BUTOR

Igen érdekes látvány volt egy másik állomáson egy szerb kórházvonalat. Személykocsik voltak átalakítva, igen jól felszerelve két sorban vasrudakra függesztett hordágyakkal, a vonat közepén pedig egy személykocsi műtőhelyiségül szolgált kifogástalan sebészeti felszereléssel. Sebesültjeik tiszta kötésben, üdítő italokkal és ételekkel bőven el voltak látva. A 124 sebesült közül 46 sebesültvivő volt, kiket a törökök a kumanovói harcmezőn emberszerető munkájuk közepett szűrtak le, vagy lőttek meg.

Ezen mintaszerű kórházvonalat szép emlékei alaposan lerontotta egy további állomáson megszemlélt betegvonalat. Piszkos teherkocsikban kevés ázott szalmán összecsupolva feküdtek a sebesültek. Csak igen kevés ápolószemélyzet volt velök és ültésekéről sem volt gondoskodva, sőt kötéseik is átvérezve, lecsúsztva, bőven adta alkalmat sebfertőzésre. A sebesültek közt volt egy magyarországi szerb katonaszökevény is, aki a cs. és kir. 86. gyalogezredtől szökött meg és beállva a szerb hadseregbe, mindjárt az első ütközetben elérte a megérdemlett büntetést egy török srápnél alakjában. Ugyanezen állomáson láttunk egy műszaki fel zászlóaljat igen szép, teljesen modern sötétveres hajtókás kakiszínű egyenruhában, kifogástalan eszímákban. Igen barátságosan elbeszélgettünk velök, sőt még hadi levelezőlapokat is becsatoltak rendelkezésünkre.

Éjfél után 1 órakor érkezünk Czaribródba a bolgár határállomásra. Őráinkat az egy óra 13 percczel előbb járó keleti időhöz igazítva tovább utaztunk. A bolgár állomásokon és a pályatest mentén, mint Szerbiában, itt is a népfölkelés állott őrt. Felszerelésök szintén Berdan-fegyver, de vállszíj helyett csak kőcsmadzagon lóg, tölténytáskája is csak minden 5—6 embernek van. Kubáztatuk polgári, mindenül nek bíránybőr kucsmáján ott a bolgár oroszlanos fámeczimer.

Igen hideg éjszaka volt a fűtetlen vonatban és megkönyebbülve lélegzettünk fel, mikor 41 órai fárasztó utazás után október 28-án reggel hat órakor megérkezünk Szófiába. A nagyarányu, szép, tisztán tartott tágas pályaudvar, úgy, mint Belgrádban, valóságos tábor volt. Rakodófelben lévő katonai vonatok, vig hadi nép, komoly léptekkel hallgató népfölkelő őrség. Fogadásunkra báró Mittag-Lenklaum Rudolfi követségi tanácsosunk és báró Bánffy Zoltán attasé jelentek meg, kikhez daczára a kora reggeli óráknak, a Szófiában tartózkodó számos magyar banktisztviselő is csatlakozott. A reánk várakozó bérkocsik elé apró, közös lovacskák voltak fogva. Hja, a rendes fogatolás jelenleg valahol a harcztéren nehezebb és hasznosabb munkát végez. A Hotel Bulgáriában szállunk meg, hol kéjes élvezettel fogtunk neki a napok óta elmaradt mosdásnak, öltözködésnek, majd azután kiváncsiságunk az utcára vitt.

Szófia fejlődésben lévő város. Van villanyvilágítása, villamos vasútja. A város közepén szép kertben áll a méltóságteljes királyi lak. Köréje csoportosulnak a miniszteriumok és külföldi követségek palotái. A városnak ez a része teljesen modern, 3—4 emeletes bérpalotákkal, nyugat-európai kényelmet nyújtó szállodákkal. A külső utcákban látszanak még a régi Szófia eltűnőben lévő maradványai. A csinos villanegyedben szintén találunk még ősrégi falházakat, de ezeknek napjai már meg vannak számlálva. A villanegyed törszomszédságában van a jól ápolt és gondozott Boris-kert, a bolgár trónörökösről elnevezve. Ez a szófia lakosok városligetje. Hatalmas méretű székesegyházuk most épült fel; jelenleg belső festése és belső berendezése van munka alatt, mit azonban a báborus idő nagyban hátráltat. A Ferdinánd bolgár királyról elnevezett fasorban látható a néhai fejedelem, Battenberg Sándor herceg síremléke egy kápolnában, mely telve van történelmi emlékü és értékű koszorúkkal. A sobranje — bolgár országgyűlés — egyemeletes épületével szemben van II. Sándor orosz czárnak, Bulgária felszabadítójának óriási méretű, művészi lovas szobra. A városon kívül a katona iskola mögött egy dombon régi erődítmény romjai porladoznak, honnan még nem is oly régen török ágyuk toroka meredezett a lábánál elterülő városra.

Idegen egyenruhánk a járó-kelők között nagy bámulatot keltett. Levelezőlap, dobány stb. apróságok vételénél már tapasztaltuk, hogy német nyelvel eléggé boldogulhatunk. Egyszerre hangos dobpengés és a széles utcán nagy «hurráh»-zás közt embertömegtől kísérve egy macedon önkéntes zászlóalj — úgynevezett komitadzsik — közeledett. Elöl lóháton a paranosnok, majd a piros-zöld-fehér bolgár hadi lobogót vivő zászlótartó egy dobos és egy tiszt között. A legénység kettős rendekben példás esendbenrendben menetelt. Lehetek 500—600-an. Öltözetük polgári ruha volt. Daczára ennek a zöld lefontyús háránybőr macedon sapka, barna vitorlavászon hátizsak, koszoruba hajtott szürke daróczköpeny, Manlieber-kurtály szarounnyal, a tölténytáskák, forgópisztolyok és más felszerelési cikkek, az említett példás rend, daczog magatartás igen katonás, harcziás külzint kölcsönöztek a csapatnak. 50—55 éves szürkehajú, bronzképi, macedona, vihar-edzett öreg harczios mellett egy tngpárban láttunk 18 éves erős, fehér arczu ifjakat, de valamennyinek arczkifejezése örömet, büszkeséget árul el és szinte leolvasható volt róluk a bosszuvágy, amire az elmúlt századok alatt a törökök okot bőven szolgáltatottak.

Külképviseleti hatóságunknál jelentkezve, gr. Tarnovski Ádám követünk tudtul adta, hogy a magyar Vöröskereszt-misszió egy része: dr. Pfann honvéd ezredorvos parancsnoksága alatt dr. Berkó ezredorvos, négy vöröskeresztes ápololó néne és tíz egészségügyi katona Dupniczára,

Ha fáj a feje ⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migráint és fejfájást elmulasztja. — Ara K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész **Kispesten**. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

A bolgár király a zsákmányolt fegyverre tapos.

a másik része pedig dr. Klein ezredorvos parancsnoksága alatt dr. Lurtz ezredorvossal és a személyzet többi részével Küstendilbe másnap kora reggel fog utba indítani. Mindkét hely Bulgária déli határán fekszik a Küstendilig vasut vezet. A bolgár hadvezetőség ezen intézkedését készséggel vettük tudomásul.

Este báró Mittag követségi tanácsos jött szállásunkra és óriási meglepetésünkre közölte velünk, hogy nem indulunk reggel a jelzett helyekre, hanem Eleonóra királyné ő felsége határozott kívánságára Szófiában maradunk s a katonai iskola épületében fogjuk berendezni kórházunkat, miután az időközben rohamosan előretörő győzelmes, vitéz bolgár hadsereg nagyszámu sebesültjei az ország belsejébe, így főleg Szófiába fognak küldetni.

Másnap reggel Mittag báró vezetése mellett kivonultunk a várostól pár percznyi távolságban egy dombon fekvő katonai iskolába, melynek épületei gőzfűtéssel és villanyvilágítással vannak ellátva. Részünkre a főépület földszintjét jelölték ki. Ezen épületszakaszt két egyenlő részre felosztva két betegosztályt alakítottunk, megfelelően szervezetszerű két tabori alakulásunknak. Derék egészségügyi katonáink azonnal hozzá láttak a helyiségek felmosásához, mi orvosok és ügybuzgó titkáruk pedig a 93 óriási ládába csomagolt felszerelésünknek a vasuti állomástól való beszállítása iránt, nemkülönben a szükséges berendezési tárgyakkal a bolgár katonai hatóságok által való kiutalása ügyében foglalatostokodtunk. Délután 5 órakor érkezett meg podgyászunk az iskola udvarára apró tehenek és ökrök által vont kis kocsikon. Eközben kaptuk az értesítést, hogy esti 9 óra tájban

100 érkező sebesültet fogunk kapni. Lázás sietséggel iparkodtunk mindkét osztályon a műtőhelyiséget berendezni és a sebesültek részére 50—50 ágyat vagy derékaljjal ellátott hordágyat előkészíteni. Egyszerre csak félhét órakor óriási zavar közepett megérkezett a kilencz órára jelzett sebesült szállítmány, de nem 100 sebesült, hanem 400-on felül. Szalmából, derékaljából, pokróczokból rögtönözve részükre fekvőhelyet, haladéktalanul a sebek orvosi ellátásához fogtunk, mely óriási munka reggel hat óráig szakadatlanul folyt, de ekkor nyugodt lelkiismerettel dőlhattünk le kétórai pihenésre, mert minden egyes sebesült orvosilag ellátva, megmosva, férgektől megtisztítva, megnyirva, tiszta fehér ruhában nyugodtan feküdt a rögtönzött, de részükről oly régen sóvárgott fekvőhelyen.

A ki életében még nem látott sebesült-szállítmányt, alig tudhatja lelki szemei elé állítani azon felejthetetlen képet, mit ezen szegény emberek nagy tömege megérkezésükkor nyújtott. Több napi gyalog, bivalyszekéren való, majd vasuti utazástól kifáradt, kiéhezett átfázott, fülig sáros alakok, hosszú haj, mely a sápadt, fájdalomtól eltorzult piszkos arcba lóg, a hosszú táborozás alatt megnőtt és nem gondozott szakál és bajusz oly szárnalmas külsőt kölcsönöz, melyet az arcra esetleg reá száradt fekete vér, ettől tapadó, elrongyolt ruházat, az oly gyakran napokon át fel nem cserélt, szennyessé vált, vértől és genyttől átütött, szakszerűtlen kötés, a véres hordágyakon szállított súlyos sebesültek fájdalmas nyögése-jejjeszékelése a végletekig fokoz. Az embernek idegrendszere megrendül, szive elszorul ennyi nyomorúság láttára s lelkét csak egy gondolat tölti el: lehető gyorsan segíteni ezen szegény, hazájukért és kirá-

A magyar vörös-kereszt kórház.

HA KÖHÖG, HASZNÁLJON AZONNAL
HURUTPASZTILLÁT!!

mely a legmakacsabb köhögést is azonnal elmulasztja. 1 doboz 50 fill.
3 doboz 1 K 20 f. Kapható mindenütt. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykovácsán.

Rouma, cédz, köcsvény, mindennemű megfázástól eredő
fejdelmat párszori használat után meggyűntet a Gerő-féle
MENTHOL REUMASZESZ

Ára 1 kor., 3 lívag 2 K 50 fill. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykovácsán.

lyukért szenvedő bajtársakon. Nem képzetek egy orvos részére nagyobb jutalmat, mint a kinjaitól megezhadított és lelki egyensúlyát viszányert sebesült halás tekintetét és erőiben kézzorítását. Végtelen megnyugvást keltett a hozzánk került sebesültek között, midőn látták, hogy minden műtévésünket vagy altatás alatt, vagy helybeli érzéstelenítés mellett végezzük s hogy nem vágjuk le a sérült, sokszor förtelmesen szétzúzott végtagot. Az érzéstelenítés eléggé soha meg nem becsülhető hatása alatt a legcsekélyebb fájdalom nélkül kíváncsian nézték, mint rávolítjuk el a testbe befészkelte lövedéket.

Ezen kép ismétlődött nap-nap után. Lozengrad, Bunar-Hiszar, Lüle-Burgas, Seli-Ólú, Eszkibaba, Dimotika, Odrin s a többi esatahelyek tépett hőseit vonatvonat után hozta a 16 különféle idegen nemzetbeli segélymisszió szófiai kórházaiba. A könnyű sebesülteket részben vidéki kórházakba küldvén, részben mint már gyógyultakat pár heti idülés végett szabadságra engedve misszióknak 350 beteg részére két 175-275 ágygyal bíró osztályra osztott, véglegesen kibóvított és a szófiai lak-tanyákból rendelkezésünkre bocsájtott katonai vaságyak-kal felszerelt kórháza tulnyomó részben súlyos sebesülte-ekkel volt állandóan teli.

A közös hadseregheli ezredorvos bajtársaink tábori kórház beteg osztályára november hó folyamán a val-lás- és közoktatásügyi miniszteriumunk dr. Holzwarth Jenő budapesti egyetemi magántanárt rendelte ki a ea. és kir. hadügyminiszter hozzájárulása mellett tanács-adó orvosul, ki nagy tudásával és önzetlen bajtársias-ságával mindnyájunknak szeretetteljes nagyrabecsülését vívta ki.

Vállvetve dolgoztunk, nem kimélve semmi fáradságot, hogy az emberszerető ezélnak, melynek szolgálatában állottunk, méltóan megfelelhessünk. A borzalmas sebek, halálra vált sápadt arcok, egyben az aggódo szemek-hől előeslámláló remény ösztönözte erre mindenikünket, orvost, ápolónénét és egészségügyi katonát egyaránt. Egyik ágyon bekötözött fejű bolgár katona. Bal arczán fúródott be a török puskagolyó és sajjó esatornát ütve, jobb lapoczkája felett kiszakítva ökölnyi darabot, repült tova. Másiknak legdrágább kincsét, szemevilágát olta ki egy srapnelgolyó. Ismét másnál a mellkason hatolt át a hegyes végű, török Mauser-lövedék s a mellüregben kiesorgott vér tette nehézzé légvételét.

Itt két szomszédos ágyon, lázban égő arczezal, fájda-lomtól eltorzult vonásokkal fekszik két ellenség, bolgár és török, most a közös végzelben, közös sorsban békül-nek ki. Mindkettőnek agyvelejét rongosolta szét az aczél-köpenyes ólommag. Petko Koleff, öreg 42 éves tartalé-kosnak alao állkapocs-csontját és jobb kezének három ujját morzsolta darabokra egy gyilkos gránát. Számos hadlinak lövedékektől rongosultak végtagjai, esontjai törve. Most már gipsz-kötésbe, gipsz-sínre téve, fájdal-

muk szünt. Más ágyon iszonyu kardvágás által tarkó-ján, nyakán sebzett vitéz. De ki győzné az ádáz harez szereneseélen áldozatait mind felsorolni.

A szegény sebesült katonáknak kórházban, fájdalmak közt töltött idejük egyhangúságába, annak nyomasztó voltába, minden rosszat feledtető örömei, vidámságot hozott Eleonóra bolgár királyné és a két királyi her-czegnö — Nadezsda és Eudoxia — látogatása, kiknek dús ajándékaikon kívül minden egyeshez volt résztvevő, kedves szavuk, mely a csüggedőknek reményt adott s a gyógyulókba újabb erőt öntött, ismét marokba fogni a sebzett kézből kiesett fegyvert.

1312 bolgár, szerb és török sebesültet ápolunk össze-sen a mi magyar kórházunkban. 450 esetben volt szük-seges késhez és más orvosi műszerhez nyulni, hogy mű-tevésünk útján érjük el az óhajtott gyógyulást. Csak két esetben voltunk kénytelenek egy-egy alszárat le-vágni és csak kilencz sebesültet ragadt el kezeink-ből a halál angyala, hosszú küzdelmet víván az orvosi tudományunk.

Felkötötte fejét ápolójaink között a kolera és has-hagymáz szörnyetege is, kellő óvintézkedéseinkkel mű-denkor sikerült azonban esirájukban elfojtanunk és terjedését meggátolnunk...

A bolgárok tulnyomó részben középtermetű, zömök, erős csont- és fejlett izomrendszerrel bíró egyének. Jó-szivű, barátságos, rokonszenyes emberek, mélyen vallá-sosak, s szinte kiáltó ellentét ezen sok jó tulajdonságuk-kal szemben a velők szüktett, engesztelhetetlen bosszuért libegő törökgyűlölet. Ha azonban elgondoljuk, hogy már kie gyermekkorukban apáik, nagy- és dédapáik kiszurott szeme, béna karja-lába, anyjuk vagy nagy-anyjuk meggyalázott emléke folyton szemök előtt lebe-gett, s a bosszura felkesítő apai szó állandóan fülükben esengett, nem esodálkozhatunk ezen fáktelen indulat szülte tulajdonságukon sem. A messze évszázadok rab-igában töltött, fájó és lealázó története, s a vérbe foj-tott szabadság mindig bosszuért kiált az égre. Szeszt keveset isznak. Ott tartózkodásom alatt ittas bolgár katonát vagy polgárt nem láttam. Sebesült társaikkal szemben gyengédek, résztvevők, s több ízben láttam, mikor a velők egy kórteremben fekvő súlyos sebesült törököknek vizet, csájt (thea), süteményt adtak, sőt még a kórtermekben szigoruan tiltott és a félhold fia által sóvárögva szeretett cigarettát is juttattak nekik. Aki pedig nyelvöket értette, vigasztalta is a vereségök és betegségök miatt elszomorodott szívü muzulmánokat. Sebesültjeink közt igen gyakran akadt magyarul beszélő, Magyarországon lakó bolgár kertész. Mint katonák fel-tétlenül engedelmesek, tisztelettudók, soha nem volt szükseg erőlyes fellépésre ellenök. Holmfjukat tisztán, rendben tartják s igen csekély kivétellel írni-olvasni tudnak. Hazánkat illetőleg földrajzi ismereteik elég

● **Ölje meg**

● **De vigyázzon,**

a gazdaságában és háztartásában nagy károkat okozó egereket és patkányokat! hogy hasznos állatait meg ne mérgezze: 5197

● **VETERINÁRIA DROGERIÁBAN, BUDAPEST, LÓNYAY-UTCZA 18/b. SZ.**

● Egy holdra elegendő egérritó ára 3 korona 50 fillérbe kerül. — Irjon egy levelező-lapot. ●

■ **A Morrattin**

■ a mezel és házi egerek és patkányok között pusztító beteg-séget idéz elő, megöli őket, de a többi állatra és az emberre ártalmatlan. — Megrendelhető a 5197

helyesek. Szívesen öngyelmek; danájuk szomorú, egyhangú, csak a „Szent Mária” nemzeti csatadalukban van erő és lelkesedés. Egyenruhájuk igen jó daróc szövet. Köpenyük szürke, egy sor bolgár oroszlános rézgombbal, széles gallérral. Fejükön a nőmet mintára készített sötétkék vagy sötétzöld furaska (sapka), vagy báránybőr kucsma. A kucsa (kabát) igen világos szürkés-barnaszínű, ugyancsak egy sor rézgombbal. Gallér és a kabátujjak vége sötétkék, piros zsinórral szegve. Nadrág a kabát szímeiben, vagy pedig sötétkék. Egyes gyalogezredeknek külön egyenruhájuk van sötétzöld szíjben, a mi dolmányunkhoz hasonló szabásban, de gombok nélkül. A csapattestek jelző száma a vállszalagra van róla festve sárga vagy fehér olajos festékkel. Ugyanitt van felerősítve a rangjelzés is. Egy pirossal átszótt sárga haránt csíkot visel a galkator, kettőt a ruladzi főhadnagy, három a sztarzsi podoficer. A strázsamestert vagy sergencst a kabát vagy köpeny balujjára felvarrott ezüst és sárga szalagok jelzik. A vállszalagok különféle piros, kék, zöld, fehér stb. . . színűek, ennek megfelelő a köpeny hajtókája is. A lovasság egyenruhája sötétkék skarlátvörös hajtókával és felül, sárga, sötétvörös vagy buxérvörös színű különféle szegélyekkel. Lábbeli dolgában igen nagy különbségek vannak. Lehet azonban mondani, hogy túlnyomó részben az opinczi-t (boszkort) hordják. A hideg ellen természetes hasak-ot (csuklyát) hordanak, amely hosszú, széles szalagjaival a nyakát is véd. Fagyverzetők általában ismétlődő fegyver, amivel még a népfölkelés egy része is fel volt szerelve, bár az utóbbiak általában az egytöltetű Berdán- és az alakított ősrégi Krimski fegyverrel fűszertöltik a felős sziveket. Hátfőrdőjük erős, barna vitorlavászonból készült, ugyanily kenyerzsák és fényesetlen, természetes színű tölténytörek. Szomorú, de való világ, hogy sebkötöző csomagokkal vagy csak a tiszték, esetleg altiszték is voltak felszerelve, vagy pedig legjobb esetben minden négy emberre jutott egy, de az is elavult és épen nem volt orvosi szempontból megfelelően elismerés. A legénység a sebkötöző csomag használatára nem volt kioktatva.

Tisztjeik nagyrészt németül vagy francziául tudnak. Békében még a fiatalabb századosok is alacsony tisztü szolgálattal végeznek (ruladzi officer), a legtöbb lovas századparancsnok pedig őrnagyi rangot visel. Rangjelvények, miként az altisztelnél, a vállszalagokon vannak. Arany vagy ezüst alapon egy sötétpiros csík és 1—2—3 fémrózsácska a főtisztet (podporucnik, porucnik, kapetan), két sötétpiros csík hasonló rózsácska számmal a törzstiszteket (marsov, podpolkovnik, polkovnik) jelzi. Tábori jelzők egészen arany vállszalagot viselnek egy-két rózsácskával. A havi díjazások tábori öltözéke minden fegyvereménél terepzöld, csukaszürke köpenyűek.

Laktanyákban mindenütt eléggé nem dicsérhető példás rend, gondos tisztaság; a legénységi szobák jól szellőztethetők, a konyhák kifogástalanok, megfelelő étkező helyiségek, ragyogó étkező tálak, eszék és tányérok. Az istállók kisé hidegek. Gyengélkedők részére tágas, jól berendezett helyiségek vannak, gazdag és teljesen modern tartalmú kőzógyógyászatúval. A mi egészségügyi altisztü intézményünk náluk is megvan, feltsernek nevezik őket.

Csendőrségük igen jó. Teljesen katonailag van szervezve. Egyenruhájuk dupla sor-gombos kék dolmány, ugyanily színű nadrág és sipka buxérvörös szegélyvel. Derekukon a forgópisztoly, rezekard és tölténytáska mellett a tisztékéhez hasonló szolgálati övet is viselnek. A mozgósítás első napjaiban emberfeletti munkát végeztek a kémek, gyanúsították és alkalmi tolvajok kinyomozásával, elfogásával, kik közül igen számosan a rögtönítelő bíróságok által golyó általi halálra ítéltetvén, ki is végeztettek.

Ugyancsak a mozgósítás óta a harcztérre vonult gárda lovasszereg helyett a királyi lakban a csendőrség látta el a testőrségi szolgálatot.

Mint a bolgárok, úgy a szerbek is engedelmes, tisztességtudó katonák. Termétre általában magasabbak, de gyengébb szervezetűek. A fájdalmakat igen rosszul tűrik, s bizony nem vetik meg a szeszitalokat sem. Általános ismereteik igen hézagosak, írni olvasni csak kevés tudott a magyar misszió körházában ápoltak közül. Nem egy akad a közöttük, ki uralkodójuknak nevét sem tudta. Minden egyes szerb katona két-két teljesen modern, igen kitűnő sebkötöző csomaggal volt ellátva. Ez orosz ajándék volt, mit „Ruszi pakete” neve, melyen emlegettek, is mutat. A szerb hadsereg altisztjei a ruha szövetéből készült vállszalagokon 1—2—3 fémrózsácskát viselnek, a csendőrségükönél azonban a gallér hajtókáján a mi celuloid csillagainkkal teljesen azonos rangjelzés van. A tiszték vállszalagjain arany vagy ezüst alapon egy sötétpiros csík 1—2—3 fémrózsácskával jelzi a főtisztü rendfokozatokat. Négy fémrózsácska a törzsszázados rangjelzése; a törzsszázadosok rendszertől zászlóaljparancsnokok. Törzstisztek vállszalagjain a megfelelő számú rózsácska mellett két sötétpiros csík fut. Sebesültjeink közül a tényleges szolgálattal állók világos kakiszinű (drapp) öltözettel és rövid, csattos szaru csizmákkal voltak felszerelve. A tartalékos legénység boszkort hordott és egyenruhájuk az elmúlt évtizedek alatt hordott sokféle ruháneműből volt ötletszerűen összehajlítva.

A törökök, kiket ápoltunk, középtermetű és nagy általánosságban igen gyenge szervezetű, lapos mellkasú egyének voltak. Feltűnően gyakran himlőhelyesek, főleg a Kis-Ázsiából, Anatóliából származók. Ez természetesen a kötelező védhimlőoltás hiányának tudható be.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem kért olcsón finom és jó hangszert szállítani, mint REMENYI MIHÁLY, a Ludovika Akadémia házi tan szerkesztője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, zumbalón harmonion, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, húr, stb., míg Reményi legújabb könyve árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik Budapestről, Király-u. 58. Külön költségvetés díjtalanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön külön árjegyzék kerendő

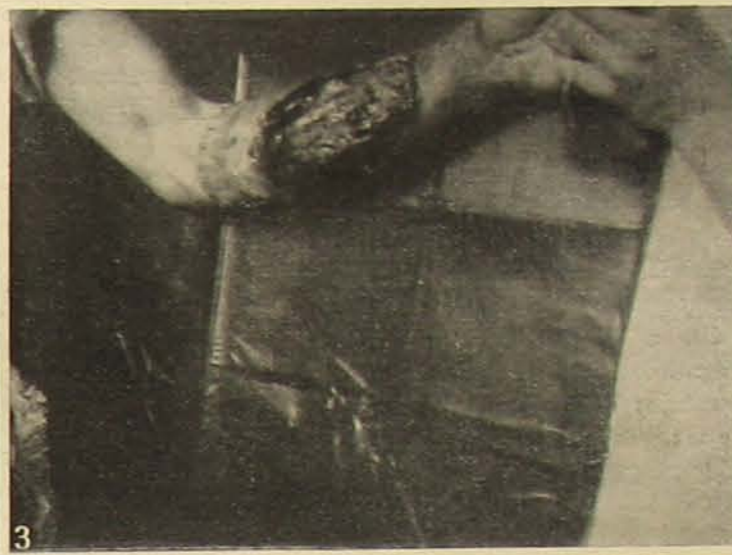

1

2

3

4

5

6

7

8

9

1. Rágtörtött műtőterem. — 2. Török foglyok. — 3. Gránát sebzés. — 4. Keresztül lőtt koponya. — 5. A magyar missió. — 6. A lövedék eltávolítása. — 7. A gynlogezred háboruba indult. — 8. Török könnyű sebesültek. — 9. Népfelkelés felfogyvarzése.
 Tapasztalatok a balkáni háborúból.

Fájdalmakat jajszó nélkül tűrnek, szótlanok és órák hosszúságát elültek ágyaikon felhuzott lábakkal, álmadozva a régi dicsőségről és szomorkodva a dicstelen jelen felett. Igen gyanakvók. Élelt-italt első ízben csak akkor fogadtak el ápoló-személyzetünktől, mikor azok előttük megkóstolták. Megtudván, hogy mi nem bolgárok, de «madzsár»-ok vagyunk, felvidultak kissé. Gyógyulófélben lévő könnyű sebesült «turcsi»-jaink, mint a bolgárok nevezik, kedélyesen elbeszélgettek törökül tudó bolgár és szerb betegtársaikkal, sőt Ake Ale 35. török gyalogezredbeli közbarczos mint ügyes borbély díjazás nélkül sorban beretválta a bolgárokat, az igaz, hogy általános közkedveltségnek is örvendett. Mohamednek a szesz élvezete ellen irányuló törvényét, úgy látszik, batályon kívül helyezték. Tolmács útján beszélgetve velök, mindannyian felháborodva tagadták a nekik tulajdonított kegyetlenkedéseket, s a basibosuk szabadcsapatokra háritván ezekért a gyűlöletet. Tagadhatlan tényképen magam láttam egy bolgár martírt, akit a törökök elfogván, két szemét zsebkéssel kivájták és mindkét kezefejét esu lóban levágták. A szerencsétlen nyomorékká kinzott katona ily állapotban került a cseb vöröskeresztes kórház gondos ápolásába. A törököknek vadonatúj, terepzöldszinü darócz egyenruhák voltak, ugyanily szövetü szürke köpenyvel. Az egykoron világrengető ozman hadsereg, a rettenthetlen janicsárok, érdemtelen, késő utódai mint katonák igen rossz benyomást keltettek. Hogy számos hibájuk káros hatása mily messze terjed, mutatja, miszerint a lozengradi ütközetben a várva-várt löszerpótlást rohanva hozó lövészeres taligák szinig töltve voltak gyakorlási vak-töltényekkel. Ezt több egymástól függetlenül elbeszélő, szavahibető szemtanutól hallottam . . .

Három hosszú hónapot töltött misszióink az ember-szeretet fárasztó munkájában s midőn hazahivatván a magyar vöröskereszt egyesület vezetősége által, befejeztük működésünket, 1913 január hó 21-én este való elindulásunkkor a bolgár kormány és a bolgár vöröskereszt egyesület képviselői, követségünk személyzete élén Tarnovski gróf követel, az önkéntes bolgár ápolónők, a nálunk ápolás alatt volt tisztok s előkelő közönség százai kísérték ki a szófiai vasuti állomásra és soha el nem felejthető ünnepeltetésben részesítették misszióinkat. A bolgár népnek kitüntató, szeretetteljes halálját Ferdinánd király Ő Felsége is kifejezte előttünk, midőn a misszió orvostagjait s az egészségügyi legénységéből egy-egy szakaszvezetőt, tizedest, őrvezetőt és közömbert közvetlenül hazaindulásunk előtt legmagasabb kihallgatáson legkegyelmesebben fogadni és a misszió minden tagját rendjellel vagy emlékéremmel feldiszníteni kegyes volt.

Viaszutatásunk alatt egyes szerb állomásokon vonatokkal találkoztunk, melyek csapatostól szállították Söfia felé az Odrint (Drinápcly) körülzáró szerb seregnek karácsonyi szabadságról jövő katonáit. Belgrádba kora reggel érkezünk a néptelen pályaudvarra és átszállván

a M. Á. V. személyvonatára, midőn a zimonyi vasuti hid magyarországi oldalán az első őrtálló 68-as szolnoki magyar bakát megláttuk, és midőn vonatunk a szerezett magyar haza áldott földjére érkezett, szivünk hangosabban dobogott s azon régi aranymondás igazságát éreztük át: «Mindennütt jó, de legjobb itthon!»

Bolgár lovas altiszt.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Divatos prémek.

Csak kevés olyan prémés állat van, a melynek prémje nincsen alávetve a divat szeszélyes változásainak, hanem mindig divatos és — drága marad.

Ilyen állat a kamcsatkai bód (kalán vagy tengeri vidra), a szibériai czoboly, a kanadai czoboly (amerikai menyét, kanadai nyest), a különböző ritka róka-fajok, mint a fekete róka (ezüstróka), a kék róka (sarki róka), a nyoszt, a nyest, a hermelin és mások.

Ezeknek az állatoknak prémese bőre New-York, London, Páris, Lipese és Irbit nagy prémvásárain kerül forgalomba, a hová vásárok alkalmával a világ minden tájékaról összcserengenek a bórkereskedők és szűcsök. A prémét legnagyobbrészt Szibéria és Észak-Amerika szolgáltatja. Egész sereg ember él főleg Kanadában, különösen a kisebb prémés állatoknak fogásából, mint a minő a pézsmapatkány, a miok (amerikai nyércz), a skunks és a mosómedve.

A prémés állatokra vadászók, a «trapperek», az év legnagyobb részét künn töltik az őserdőben es a folyók mentén csapóvasakban fogják a kisebb prémés állatokat. Leggyakoribb zsákmányuk a pézsmapatkány, melynek bőre a vadász előtt mintegy 5—18 centiméteres értéket képvisel. Ez az ár a nagyvárosok prémkereskedéseinek árához arányitva, nagyon alacsony ugyan, de a vadász az árú nagy tömegében mégis megleli hasznát. Kana-

dából és az Egyesült-Államokból évenként 1.5 millió pézsmapatkánybőr kerül a világpiacra.

A másik kis prémés állat, a melynek bőre szintén ilyen nagy tömegekben kerül piacra, a mink (amerikai nyércz). Ez a mi görényünkkel rokon ragadozó, de sokkal veszedelmesebb a görénynél, mert szárazon és vízben egyaránt otthonos és olyan vérszomjas, hogy egyetlen éjszakán egy-egy farm 40—50 tyúkját mind leöli. Ezt az állatkát is csapóvasakkal fogják. Prémje már ott a helyszínen 1—1.5 dollárt ér. A minkpréméből is egy milliónál több darab kerül évenként a piacra.

Az északamerikai czoboly (helyesebben kanadai nyest) prémje, bár jóval silányabb a szibériainál, mégis nagyon értékes és keresett árú. A legtöbb czobolyprémet szintén Kanada szolgáltatja. A szibériai czoboly is a nyestfélék családjába tartozik, de a közönséges nyestektől első pillanatra meg lehet különböztetni, mert a farka jóval rövidebb és a torkán a világos folt sokkal kisebb, mint a nyesteké. Bundájának tömörsége, a szőrszálak vékonysága és páratlanul szép selymes fénye, a barnától a feketéig és az ezüstös szürkéig minden árnyalatban előforduló színe, a czobolyprémet a világ legjobban keresett prémjévé avatta.

Az, a kinek gyakran volt alkalmá czobolyprémet si-mogatni, páratlan selymes finomságáról a sötétben is rögtön meg tudja a nyusztprémtől különböztetni. A szibériai czoboly az Uralhegységtől a Keleti Jeges-tengerig és dél felé körülbelül az 58. északi szélességi fokig mindenütt előfordul Ázsiában. De már annyira ritka, hogy az orosz kormány tilalmi időt volt kénytelen védelmére rendelni. A legszebb czobolyprémek a Léna és az Amur völgyéből valók.

A kereskedelemben a sötétszínű, értékes, czobolyprémet «jakutszki»-nak nevezik és vannak szakértők, a kik minden prémdarabról meg tudják mondani, a prém színéből és minőségéből következtetve, hogy Szibéria melyik részében élt állat. A czobolyprémek ára rendkívüli módon ingadozik és épen ezért az ilyen prém értékének megbecslése nagyon nehéz. A világos színű, tehát silányabb, prémés bőrök darabjéért 30—36, a sötétebbekért és az egészen sötétekért 95—500 koronát fizetnek. De egyes ritkaságprémekért 1200 koronánál többet is megadnak.

A czobolyprémhez legjobban hasonlít a nyusztprém, mely, hogyha elég sötét, könnyen összetéveszthető a czobolyprémmel, azonban sajnos nincsen meg a czobolyprém selymes puhasága és sajátságos vízfénye.

Az ár nagyságát tekintve legközelebb esik a czobolyhoz a ritka róka-fajok prémje, melyek között legelső helyen a fekete róka áll. Igazi fekete rókaprém azonban már nagyon ritkán kerül a piacra; rendszeren csak félig vagy háromnegyedrészben feketeszínű róka szerepelnek ma ezen a néven. A fekete róka ugyanis az ezüstrókanak fekete válfaja. Nem tekintve bundájuk színét, a kétféle róka között semmiféle rendszertani különbség sincsen; előfordulási helyük (Szibéria, Kamcsatka, Kanada) is ugyanaz. A fekete róka tehát az ezüstrókanak legdrágább fajtája.

Annak jellemzésére, hogy milyen hihetetlen áratok fizetnek a feketeróka prémjéért, legyen elég azt megemlíteni, hogy a párisi világkiállításon egy párisi szücs 24,000 frankot fizetett egyetlen egy — igaz, hogy páratlanul szép — bőrért.

Az ezüstróka gereznájának darabjéért elég gyakran fizetnek 1500—2000 márkát a lipcei piacon. Irbitben, egy kis szibériai városban, a hol azonban a világ legnagyobb nemesprémvásárait tartják, 200—600 rubel

szokott lenni a prémés bőr darabjának ára. Hibás bőrt azonban már 60—200 rubelért is lehet kapni. Mennél messzebbre nyúlik le az ezüstróka hátáról kétoldalt a sötét szín, annál drágább a prémje. A harmadik róka-fajnak, a kék rókának prémjéért Irbitben 30—200 rubelt fizetnek. A kék róka a sarki rókának egyik fajtája, mely épen úgy, mint az ezüst, vagy fekete róka, kék és minden más színárnyalatban is ismeretes. A legszebb kék rókaprémek nem Oroszországból, hanem Kanadából kerülnek a világpiacra.

Mind ezeknek a rókaprémeknek fehéres, silány fajtája, a mi közönséges vörös rókánk prémjénél alig valamivel drágább.

A prémvásárokon fontos szerepet visz a kamcsatkai hód prémje is, mert darabját ezekkel fizetik. Sajnos, már annyira kiirtották, hogy Oroszország kénytelen volt szigorú törvényekkel a további üldözések elől megvédeni. Épen ezért Irbit, Lipcse, London és New-York nagy vásárain rendszeren már csak régi, bundagallérrá alakított prémek szerepelnek. A kamcsatkai hód prémje a czobolyprémhez hasonló, de ritkán álló hosszú fedőszőreinek vége ezüstfehéren csillogó. Tartóssága miatt a legjobb czobolyprémnél is drágább. Darabja legalább 3600 koronába kerül. A kamcsatkai hód tulajdonképpen nem hód, hanem tengeri vidra és kalán a helyes neve, de a prémkereskedelemben az előbbi néven szerepel.

Talán nem lesz érdektelen röviden megemlíteni arról, hogy ezek helyett a drága prémés bőrök helyett milyen előkészítéssel hoznak silányabb árú forgalomba. Minthogy a sötét czoboly a legértékesebb, a világosabb prémeket festik, vagy füstölik, hogy sötétebbé váljanak. Vagy pedig kivagdadják egy csomó bőrnek legsötétebb darabjait és ezekből új prémés bőrt készítenek össze. A varrást azután a bőr belső oldalán vékony finom bőrrel legeresztik, hogy a varrások eltűnjenek és ne lehessen a csalást egykönnyen észrevenni.

A czobolyprémet utánozni is szokták és erre a célra különösen a «kolinszky»-nak, vagyis a szibériai görénynek (*Putorius sibericus* Pall.) prémjét használják fel, melyet Párisban és Lipcseben «czobolyra» festenek.

Nagyobb állatok, például medve, tigris, farkas stb. prémés bundáját, bár némelyiknek valóban pompás prémje van, városi ember nem hordja. Az ilyen prémés bőrt főleg díszítő célokra, fali, vagy lábszőnyegeknek szokás felhasználni.

A rendszeres prémkereskedés legelőször Kanadában fejlődött ki, hol már 1628-ban megalakult egy francia-kanadai prémtársaság, mely kezdetben virágzott, de később üzleti ügytelenségek következtében hatalmas versenytársra tett szert az «Amerikai Hudsonöböl Társaság»-ban, mely mindmáig fennáll és virágzik.

Oroszországban csak 1643-ban szervezték a prémkereskedelmet s az első nagy vásárt Irbitben 1643-ban tartották meg, a hová a nagy prémvásárok alkalmával évről-évre mintegy 30,000 idegen sereglik össze a világ minden részéből.

HIREK.

Adomány. A Budapestben összpontosítva volt gyalogszendőr karhatalom tisztikara, a létesítendő csendőrségi internátus alapja javára 40 koronát adományozott, mely összeggel az alap vagyona 28.367 K 50 fillérre emelkedett.

Járőrök megtámadtatása. Nagy Kálmán csendőr és Csáki Sándor próbacsendőrből állott battonyai őrszeli

járórt, nyomozás közben foganatosított házkutatás alkalmával, február 16-án cigányok megtámadták és Nagy Kálmán bal arcán nyolcz nap alatt gyógyuló sérülést ejtettek. Járőr a támadó cigányok ellen lö- és szuronyfegyvert használt s azok közül hármat, névszerint Stanics Mihály, Stanics Raduj és Stanics Péter battonyai lakosokat életveszélyesen megsebesítette.

Szirbu Lázár óasszonyréti lakos február 20-án, a nála foganatosított közigazgatási foglalás alkalmával, a segélyszolgálatra vezényelt Barta József csendőr és Dósbai Gyula karhatalmi gyalogosból állott óasszonyréti őrsbeli járőrnek tetteg ellenszegült, Barta csendőr fegyverét lefegyverezési szándékkal megragadta s annak birtoklásáért azzal dulakodásba bocsátkozott. Dósbai gyalogos látva járőrvezetője szorongatott helyzetét, nehogy azt a lefegyverzés szegyeteljes veszélyének kitegye, a támadó Szirbu ellen egy szuronydőfést intézett s azt mellen szurva, halálosan megsebesítette.

Ellenszegülés. Bráz Károly nagyszöllösi őrsbeli csendőr, február 13-án Fedoranics Péter ellenszegülővel szemben, annak könnyű sérülésével végződő kardfegyvert használt.

KÜLÖNFÉLÉK.

Ékszerkölcsönző. Ez új intézmény az angol fővárosban. Valami egész furcsa dokumentuma a mai szociális állapotoknak, a melyekben minden eszköz jó arra, hogy utat nyissunk nemcsak az előrejutásnak, hanem a kevésbé szimpatikus fölfelé törtetésre is. A társasági szereplés mindig és mindenképen külsőségekhöz van kötve s a jó összeköttetésű angol hölgy számára ugyanazt jelenti, ha nincsenek megfelelő ékszerei, mintha a kis jogászyerek megkapja az első zsur-meghívást, a melyért annyi ideig tülekedett, a melyre vágyakozott s a mely számára a társadalmi érvényesülés első lépését jelenti, ellenben meghívóval a zsebében keserűen és szomoruan tapasztalja, hogy nincs frakkja, a melyben megjelenhetik. A frakkkölcsönző intézményét már nagyon régen kitalálták s ezen a nyomon már nem is volt olyan nehéz az ékszerkölcsönző ötletére rájönni. Természetes, hogy ez az intézmény nagyobb komplikációkkal jár. Az ékszerész nem mindenkire bizza rá a kincseit, hanem garanciákat követel. Ilyen feltételek mellett is azonban nagyon sokan vannak, a kik így is igénybe veszik ezt az intézetet, mely pedig egyébként elég borsos árakat szab. Londonban egész sereg ékszerész foglalkozik ilyen üzletekkel. Furcsa lesz azonban, ha ez az üzletág hosszabb ideig működik, s a társaságban szereplő hölgyek titokban és gúnyosan mosolygva állapítják meg barátinóik ékszeréről, hogy egy-két hét előtt ők is viselték ezt az ékszerdarabot.

Az ideai kalendárium. A mostani esztendő, melyből idestova már a harmadik hónapot taposunk, egész sereg olyan sajátosságot hozott magával, a mi a XX. században nem fordul elő többé. Ezek a sajátosságok összefüggnek az ideai husvétnek rendkívül korai terminusával. Az Idén márczius 23-án lesz ez a nagy ünnep, tehát csaknem a lehető legkorábbi dátumra, a mi 1856 óta nem fordult elő. Ismeretes, hogy husvétot mindig az első tavaszi teliholdat követő első vasárnapra tűzik. Ha azonban tavasz kezdete telihold és vasárnap egybeesik, a husvét ünnepe így következő vasárnapon lesz. Következik ebből, hogy husvétot legkorábban 22-én és legkésőbbben április 25-én kell ünnepelni. E legkésőbbi terminus legutóbb 1886-ban esett és legelőbb 1913-ban ismétlődik meg. A legkorábbi terminusra, márczius

22-ére, 1761-ben és 1818-ban esett husvét, a mi a XX. században többé nem is fordulhat elő. Mint mostan márczius 23-ára, legkorábban 2003-ban esik husvét, ha ugyan addig nem jelölnek meg meghatározott napot ennek a bolygó ünnepnek. A husvét korai terminusának az a természetes következménye, hogy korábbra esik minden bolygó ünnep. Így Nagypéntek a tavasz kezdetének napjára, márczius 21-re esik, áldozócsütörtök május elsején lesz, pünkösd pedig május 11-én.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

Többeknek. A márczius hó elején megjelenő Csendőrségi Rendeleti Közönyben az új nyugdíjtörvényre vonatkozó több oly táblázat foglaltatik, amely minden egyes eshetőségre minden irányban kimerítően megadja a kiszabandó nyugdíj tekintetében a felvilágosítást. Ugyanezért az eddig válasz nélkül hagyott levelekre nem adunk feleletet.

0770. 1. Nézetünk szerint nem, mert nem csendőr. 2. Milyen a rendfokozata? 3. Megtartja. 4. Nem számítható be.

1883. 1. Beszámolt. 2. Létezik, de más feltételek mellett.

Beke. 1. Szolgálati ügy. Forduljon orvoslásért előjáróihoz. 2. Igen. Csak az óratöbblet után járó betét irható ki.

F.—55. Igen.

Parlamentí ör. 1. Az illető művésznek a neve. 2. Hogy az említett rég vállalt kötelezettségének meg fog-e felelni, — nem tudhatjuk.

N. J. csendőr. Közbirré lett tőve.

Szántai. Még nincs eldöntve.

9009. 5 évet.

Z. K. 1. Mindenki élvezi. 2. Nem.

9000. Megszakításnak tekintendő. Felülvizsgálata alkalmával kérheti.

Józan életli. 1. A 12. szolgálati év második felében. 2. Nincs határozott összeghez kötve. 3. Szolgálati ügy.

1000. 1. Igen. 2. Kilencz. 3. Nem, hanem a vizsgán nyelendő rangszám szerint fognak sorolhatni.

A. D. Ha nincs megszakítás, beszámít.

H. P. 1. Igen. 2. Felveheti. 3. Igen. 4. Nem.

13. M. kard. Belügyminiszteri határozattól függ.

Torontál 1884. 1.—5. Nem tudjuk. 6. Határozott összeg nincs előírva.

16. Igen. Jelentkezzék az illetékes pótszárnyparancsnokságnál.

Bodrogközi. 1. Igen, mert veszélyes gonosztevőről van szó. 2. Nem. 3. Részben.

Ábrány. 1. Attól függ, hogy meddig fog szolgálni. 2. Nem. 1362/3. 8 év után.

Sz. A. Nom.

Sz. P. 1. Minden hó 12., 13., 14., 26., 27. és 28-án kell a főkapitányságnál személyesen jelentkezni. 2. Igen.

37. 1. Igen, — de csak a csendőrségi. 2. Csak egyszerűen számít.

Öreg csendőr. 1. Ugy illoti meg, mint minden más csendőrt. 2. Nem kap. 3. Nem. 4. Igen.

O. J. Lehet hogy figyelembe vesszük; a bélyegeket lupunk javára bevételoztük.

Csanádi csendőr. A pályázati feltételek közlír ó lettek tőve. Marosmenti. 1. és 2. Nem.

Drávapart. Igen.

G. I. esendőr. 1. Eszköz nem szükséges. 2. Az ablak puszta kézzel is kinyitható, de ez még nem képez szeméit.

B. F. A belügyminiszterileg ntólag engedélyezett pótdíj megfelelő hányada lesz a nyugdíjazásnál figyelembe véve.

19. Kérdezze meg az őrs parancsnokát.

V. Cs. 1. Sok. 2. Nem értjük, hogy mit akar? 3. Nem.

N. B. esendőr. 1. Az őrs szerzi be, ha jónak látja. 2. Házi perpatvar elintézése nem a mi dolgnk.

Gyarmati. Nézetünk szerint a portóköltés az illető esendőrt terheli.

Óriás. A szállítás többnyire a rendelő veszélyére történik, ami a szállító cég által a legtöbb esetben határozottan ki is lesz mondva; úgy gondoljuk, hogy ön is olyan feltételek mellett tette rendelését. A szállítás közben történt kárért tehát a cég nem tartozik kártérítést adni, és nem is tartozik a tárgyat kicserélni.

Pesti. 1. A törvény 13. §. 11. bekezdése szerint nem. 2. Részeléses rendelkezések fognak kiadani.

D. öreg esendőr. Nézetünk szerint a helyettesi teendőket ön végzi.

I. 1912. A tanfolyam nézetünk szerint nem tekinthető az Illet. szab. 42. §-ának 3. pont. h) alpontjában emeltet összpontosításnak.

R. M. 1886. Még nincs eldöntve.

M. Gy. A belügyminiszter hivatalból intézkedik.

1888. Fiatal esendőr. Lehet, hogy a különleges körülményekre való tekintettel kérésük teljesül.

Temesvár. A katonakönyv. illetőleg népfőlkelő igazolványi könyvcske szerint.

64. Nézetünk szerint április 1-én.

Bánya. 1. Ha az őrsparancsnok megegyedi. 2. Címzetes őrmester. 3. A két utolsó honvédségi évet engedik el. 4. Nem.

Érdeklődő. Beszúmit.

Öreg esendőr. Csak ha kinevezik.

Vitatkozó esendőr. Nem fogják felvenni.

Öreg esendőr 4. Igen.

1913. Gyöngyvirág. 1. Kérheti, — talán figyelembe veszik. 2. Ha meg vannak hívva, nyugodtan elmehetnek. 3. A felvételi módokat olvassák, egyebet mi sem mondhatunk. 4. Igen, ha csak az nincs a borítékra írva, hogy: «az őrsparancsnok sajátkezű felbontására». 5. Még nem tudjuk.

Holló. 1. Nem írta meg, hogy éjjel történt-e vagy nappal, vagyis, hogy közbotrány okoztatott-e? 2. Olvassa el az *Illet. szab.* 39. §. 2. pontját. 3. Ha senki sem tud róla, akkor nem is büntethető.

K. J. Sorsjegye nem nyert.

Székelyhíd. Nem szúrta be.

L. I. esendőr. Ha sérelmesnek találja az eljárást, forduljon előjáróihoz.

Volt esendőr. Kérhessen a pötszárnytól.

FEJTÖRŐK.

Képtalány.

Betűtalány.

Ostrom

Drinápoly

Verstalány.

K-val élelmiszered,
T-vel ezzel keresed,
F-fel egyik koszáged.

Megfejtési határidő: 1913 márczius 10-ig.

Mind a három talányt megfejtők között egy darab Erzsébet királyné szanatorium-sorsjegy lesz kisorsolva.

Lapunk folyó évi 1. számában közölt fejtörők helyes megfejtése:

Képtalány: «Minden embertelen tettnek elérkezik bosszuálló órája». — **Betűtalány:** «Hathatós szerek». —

Verstalány: «Porosz».

Helyesen megfejtették: Pál Sándor ez. őrmester Szeged, Hazai Antal ez. őrmester Magyarkapus, Papp Titusz őrm. és Greits Lázár esendőr Iloncz, Póhori Lőrincz Óbsztercze, Oláh Ferenc ez. őrmester Gombos, Dobi József őrm. Bagát.

A kisorsolt Erzsébet királyné szanatorium-sorsjegyet Pál Sándor őrmesternek Szegedre elküldöttük.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésére.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Elfogadjunk betéteket takarékpénztári könyvcskére. 1 Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötése mellett helyezni elintéztünkkel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (a tőkekamatadó levonásával) 2 Oly takarékbetét után, melynek a betevő az 1. pontban felzett felmondási időt ki nem köti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, Intézkények és chequék beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesztünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Athelyezettettek:

1913 márczius hó 1-ével:

Nagy Béla, V. számú csendőrkerületbeli százados, nyitrai szárnyparancsnok, pótszárnyparancsnoki minőségben ugyanazon csendőrkerületnél: Pozsonyba:

Proch József, IV. számú csendőrkerületbeli százados, kassai pótszárnyparancsnok, szárnyparancsnoki minőségben az V. számú csendőrkerülethez: Nyitra:

altorjai Lőrincz Ignác, V. számú csendőrkerületbeli százados, pozsonyi pótszárnyparancsnok, hasonló minőségben a IV. számú csendőrkerülethez: Kassára:

Vass István I. számú csendőrkerületbeli járásörmester, dicsőszentmártoni járásparancsnok, hasonló minőségben a VII. számú csendőrkerülethez: Gyergyószentmiklósr.

Kardos Lajos VII. számú csendőrkerületbeli törzsörmester, a VI. számú csendőrkerülethez Székesfehérvárra a kerületi számvivőséghez.

Időleges nyugállományba helyezettett:

1913 márczius hó 1-ével:

Nagy Mihály Lajos, III. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint csendőrségi szolgálatra mindenkorra alkalmatlan.
Választott lakhely: Palánka (Bács-Bodrog vm.).

Előléptettek:

1913 február hó 1-ével:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Major Mihály őrsvezető ez. őrmester, *örmeslerré*; és Losonczy Sámuel csendőr ez. őrmester, *örmsvezető* ez. *örmeslerré*.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Farkas István, Bőjte Péter, Bálint Dénes, Bőjthe Albert, Gáspár József, Kovács József II., Király Antal, Banya Gedeon, Kazán Párféné, Fischer György, Szabó Kálmán, Nyiri István, Lakatos Gábor és Albert János; továbbá

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Pál József, Fábrián Sámuel, Cseke András, Antal János, Tankó János, Bartha Németh János, Györfi István.

Sándor Lázár, Pálti Vazul, Gagyai Péter, Imreh Ferencz, Veres Adám, Demény Gáspár, Györfi Ferencz, Bagoly Sámuel, Mihály Sándor, Bartók István, Bács Ferencz, Somosai Gábor, Jászgulyás Mihály, Both András, Vitos-Ágoston, Szász István, Karácsony Dénes, Vajda József, Balogh Lajos, Lakatos Pál, Ruzs Tivadar, Bakó Balázs, Csépi József, Szász József, Janka János, Szántó Antal, Szöcs László, Papp Mihály, Gábor György és Szvoboda Vince csendőrök.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Péter László csendőr 3 drb. és Bleier Rezső járásörmester 2 drb. 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítették.

Névváltoztatás.

Vella József csendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1913. évi 8768/VI—a. számú engedélye alapján vezetéknevét «Váradic»-ra változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Hatházi Lajos őrmester, Nagy Annával, 1913 január 28-án. Aranyosgyéresen.

Cutoin Vazul csendőr ez. őrmester, Moldován Annával, 1912 november 11-én, Hégenben.

Csekme Tamás csendőr ez. őrmester, Németh Annával, 1913 január 19-én, Szentkatolnán.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Dörnyei János csendőr ez. őrmester, Pencz Máriával, 1913 február 6-án, Nagykikindán.

Pálfi Mihály csendőr, Hildenbrand Johannával, 1913 január 28-án, Sósodon.

Csendőrségi kalapborítók

á 1 kor. 50 fill.

Íróasztalra dobozok á 6 kor.

Íróasztalra rekesz-fedőlapok

60 és 80 fillér.

Mindazeket előírás szerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő kék préselt papirossal bevonva — ajánl

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, Brassó.

Húsz koronán felüli megrendelések portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.

Minden csendőrre rendkívül fontos!

AZ ÚJ NYUGDIJTÖRVÉNY

(1912. LXV. t.-cz.). — Magyarázatokkal ellátta Dr. DÁNOS ÁRPÁD miniszteri fogalmazó. — Ára 1 kor. 50 fill.